

"Nemojmo zaboraviti da smo se kao slobodni zidari zavetovali ne samo na pripadnost bratstvu i život u skladu sa moralnim zakonima, već i da ćemo zaviriti ispod površine, da ćemo tragati i istraživati skrivene tajne Prirode i Nauke. Imajmo na umu da je neznanje opasna stvar i da tek dubljim proučavanjem i prikupljanjem velikog broja informacija dolazimo u priliku da prodremo do samih korena znanja" rekao je Wynn Westcott u jednom eseju. Čitati i pisati je u funkciji naše zajedničke misije, a "Sirijus" nam pomaže u tome.

Sadržaj:

■	Legenda i činjenice o Bratstvu Ružinog Krsta.....	2
■	Svetlost.....	10
■	Simboli slobodnog zidarstva.....	13

Legenda i činjenice o Bratstvu Ružinog Krsta

Pitanje nastanka slobodnog zidarstva i međusobne povezanosti različitih uticaja na osnovu kojih su uobličene savremena masonska teorija i praksa, godinama su obrađivani nadugačko i naširoko i sigurno će se na ove teme i ubuduće pisati i raspravljati. Činjenica je da ni jedna ozbiljnija rasprava na ovu temu ne propušta da pomene uticaj legendarnog Bratstva Ružinog Krsta odnosno "rozenkrojcersko" nasleđe, za koje se kod nas odomaćila ova nemačka reč. Pokušaćemo ovde da ukratko navedemo osnovne elemente legende i iznesemo neke činjenice vezane za ovaj u svakom pogledu veoma zanimljiv fenomen.

Legenda o Bratstvu Ružinog Krsta

Legendarno Bratstvo Ružinog Krsta i njegov osnivač Kristijan Rozenkrojce opisani su u tri teksta objavljena početkom XVII-tog veka. Prvi tekst, objavljen u vidu manifesta Reda Ružinog Krsta, delo je anonimnog autora, a u javnosti se pojavilo kao štampani materijal 1914 godine u Kaselu (Kassel) u severnoj Nemačkoj pod imenom "Fama Fraternitatis". Naredne godine objavljen je i drugi tekst pod imenom "Confessio Fraternitatis", takođe nepoznatog autora pri čemu je novi tekst u sebi sadržao prethodnu "Famu Fraternitatis". Treći i poslednji tekst objavljen je 1616 godine u Strazburu kao "Chymical Wedding of Christian Rosenkreutz" pri čemu je naknadno prilično izvesno identifikovan autor.

"Fama Fraternitatis des Löblichen Ordens des Rose-Croix" (Glas bratstva hvale vrednog reda Ružinog Krsta) kako glasi pun naziv manifesta ili skraćeno "Fama Fraternitatis" (Glas Bratstva),

oglašava postojanje tajnog društva, opisuje događaje koji su se odigrali oko 200 godina ranije u odnosu na trenutak izlaska „Fame“ iz štampe i otkriva tajne koje do tada nisu bile poznate javnosti. Kako su u manifestu opisne ličnosti i događaji iz daleke prošlosti, još je prilikom njegovog objavljivanja bilo teško utvrditi da li su se opisani događaji zaista odigrali i da li su akteri opisanih događaja zaista postojali.

"Fama Fraternitatis" je priča o životu glavnog junaka "Oca C.R.", njegovom detinjstvu, obrazovanju i odrastanju. Nezadovoljan sredinom u kojoj živi, već sa 16 godina glavni junak kreće na prilično malerozno hodočašće u Palestinu, odnosno u Jerusolim, tokom kojeg otkriva tajne drevne istočnjačke mudrosti i znanja. Na tom putovanju boravi u Damkaru (Arabija) gde mu mudri starac prenosi znanja iz fizike, matematike, magije i kabale. Nastavlja da prikuplja saznanja o ezoteriji i uči od mistika tokom boravka u Fesu (Egipat) i dalje tokom puta kroz Španiju, sve do povratka u Nemačku. Celo hodočašće podseća na postepeno savlađivanje stepenika na putu ka postizanju istinske mudrosti kroz više stepeni transmutacije sopstvene svesti. Kako je u osnovi "Fama Fraternitatis" okultno i alhemijско tumačenje sveta, podrazumeva se postepeno napredovanje kroz različite inicijacijske stepene i alhemijske procese, sve dok se ne postigne konačni cilj odnosno ostvari "veliko delo".

Ime glavnog junaka se nigde ne pominje eksplicitno, već se svuda koristi izraz "Father C.R." (Otac C.R.). Po povratku kući glavni junak stečena iskustva oblikuje u doktrinu i sistematizovano znanje. Međutim, tadašnja Nemačka nije pogodno tlo za ideje koje glavni junak propagira. Zato okuplja jedan manji broj prijatelja i preobraća ih u posvećene entuzijaste. Organizuje ezoterijsko-hrišćansko bratstvo pod imenom "Bratstvo Ružinog Krsta" a prikupljene veštine pretače u praksu. Ne samo što gradi ceo filozofski sistem već sistematizuje i praktična znanja iz medicine i tehnike. Po njegovim instrukcijama gradi se tajni hram nazvan: "House of the Holy Spirit" (Kuća Svetog Duha). Članovi bratstva prihvataju od glavnog junaka mudrost i praktična znanje i kreću u svet da ih dalje šire i koriste. Njihov glavni zadatak je lečenje bolesnih, pri čemu se usluge ne naplaćuju. Odevaju se i žive skromno a jednom godišnje se okupljaju na samo njima poznatom tajnom mestu, odnosno u pomenutom hramu (simbolično prikazan na grafici dole).

Pre nego što su krenuli na različite strane sveta, pripadnici bratstva su se zakleli jedan drugom da će se strogo pridržavati sledećih pravila: da se neće baviti ničim drugim već samo lečenjem bolesnih i da za to neće uzimati naknadu, da će se odevati i vladati skromno i u skladu sa običajima zemlje u kojoj su se zatekli, da će se svake godine određenog dana okupljati u Kući Svetog Duha, da će svako od njih pronaći dostojnog naslednika koji će nastaviti njegov rad, da će bratstvo držati u tajnosti narednih 100 godina i da će reč "C.R." biti njihov pečat, lozinka i znak.

Otac C.R. je umro nakon 106 godina života, međutim, bratstvo nije saznalo gde je tačno sahranjen. Nakon smrti Oca C.R. braća su se i dalje okupljala u Kući Svetog Duha, birani su njegovi naslednici i bratstvo je normalno funkcionisalo narednih 120 godina. Tada su braća, pukim slučajem, u jednoj kući otkrila tajna vrata i iza njih zagrobnu kriptu na čijim vratima je pisalo "Post CXX annos

patebo", odnosno piše da će grob biti otkriven posle 120 godina. Kripta je napravljena kao savršena minijaturna reprodukcija univerzuma, sedmougaoanog oblika, osvetljena veštačkim svetlom, a u sredini je kružni kameni oltar na kome je bronzana ploča sa napisanih nekoliko poruka na latinskom, među njima i poruka "Jesus nihi omnia" (Isus je sve i u svemu). Na svakom od sedam zidova kripte nalaze se vrata a iza svakih vrata je ostava sa tajnim knjigama, svetiljkama, raznim napravama i instrumentima. Svrha tajnog blaga koje ovaj trezor čuva je da se u slučaju propasti i nestanka bratstva i nakon mnogo godina ono može iznova da obnovi i rekonstruiše od početka. Ispod oltara i bronzane ploče pronašli su sarkofag i telo Oca C.R. u neverovatno očuvanom stanju bez ikakvih tragova raspadanja. U rukama je držao knjigu čiji je naslov "T". Na kraju su pronađena imena osmorice braće koja su bila prisutna tokom sahrane. Iako se datum rođenja i smrti u samom manifestu direktno ne pominju, najverovatnije je Otac C.R. živeo od 1378 do 1484 godine.

Kao datum osnivanja Bratstva Ružinog Krsta uzima se 1407. godina. Same datume i brojeve godina treba prihvatiti sa rezervom, jer je u samo rozenkrojcersko tumačenje događaja ugrađena Pitagorina numerologija i misticizam istočnjačkih sufista. Kako je cela priča ispričana u "Fami Fraternitatis" jedna velika alegorija, tako je i otvaranje grobnice Oca C.R. alegorija koja treba da ukaže na početak novog ciklusa u razvoju tadašnje civilizacije, a pronađene poruke treba da usmere društvo u jednom novom smeru i vrate ga sa stranputice kojom je krenulo.

Tek nakon objavljivanja poslednjeg teksta vezanog za Bratstvo Ružinog Krsta, nedvosmisleno je potvrđeno da skraćenica C.R. predstavlja skraćeno ime glavnog junaka Kristijana Rozenkrojca. I samo ime glavnog junaka je više moto ili sinonim a ne stvarno ime i prezime. "Kristijan" naglašava hrišćansku notu a "Rozen-krojc" je dvostruki simbol ruže na krstu koji traži malo opširnije tumačenje za koje ovde nemamo dovoljno prostora. Najkraće moguće tumačenje je ići tragom spajanja simbolike "krsta" - simbola žrtve i stradanja i "ruže" - simbola tajne mudrosti i regeneracije.

"Confessio oder Bekenntnis der Societät und Bruderschaft Rosenkreuz" (Ispovest znamenitog bratstva vrlo poštovanog Ružinog Krsta) ili skraćeno "Confessio Fraternitatis" (Ispovest Bratstva), je sledeći manifest koji se pojavio naredne godine. U njemu se potvrđuje postojanje tajnog bratstva koga čine tadašnji ugledni i učeni pojedinci. Tekst sadrži 14 poglavlja i opisuje program bratstva. Konstatuje se teška situacija u tadašnjim Evropskim zemljama i zahteva hitna politička i intelektualna mobilizacija

svih snaga koje bi dovele do korenitih promena u društvu. Bratstvo pokazuje volju da uspostavi univerzalni međunarodni mir i blagostanje. Veliča se "istinska filozofija", dopunjavaju i objašnjavaju tvrdnje iz "Fame Fraternitatis" i odgovara na optužbe koje su se pojavile u međuvremenu na račun nevidljivog bratstva. Pripadnici bratstva sebe smatraju za jedine prave i istinske hrišćane. Odbacuju spoljašnje manifestacije hrišćanstva, među njima posebno naglašavaju izlišnost crkve i okreću se ka unutrašnjoj spoznaji i doživljaju kreatora.

"Confessio Fraternitatis" je ubrzo postao jako popularan i preveden tekst. Autor je ostao nepoznat a mnoga čuvena imena iz tog doba su pominjana kao mogući autori, među njima čak i Frensis Bekon.

Treće i poslednje delo pojavilo se 1616-e godine u Strazburu pod imenom "Chymische Hochzeit Christiani Rosencreutz anno 1459." (Hemijska svadba Kristijana Rozenkrojca godine 1459.). Iako ni ovaj tekst nije potpisan, na osnovu indirektnih dokaza i naznaka u njegovoj autobiografiji potvrđena je činjenica da je autor luteranski teolog i mistik Johan Valentin Andrej (Johannes Valentinus Andreae) koji je živeo od 1586 do 1654 godine. Ovde se radi o romansiranoj priči podeljenoj u 7 poglavlja koja odgovaraju događajima koji se odigravaju tokom 7 dana, pri čemu je svaki dan jedno poglavlje. Po prvi put se eksplicitno pominje ime glavnog junaka - Kristijana Rozenkrojca, čime je definitivno rešena dilema šta predstavljaju inicijali C.R. i C.R.C. kojima je označavan glavni junak u prethodnom Glasu i Ispovesti. Kristijan Rozenkrojca je pozvan da učestvuje u "Hemijskom venčanju" mlade i mladoženje, odnosno kralja i kraljice u predivnom dvorcu prepunom raznih čudesa, pri čemu se događa niz nepredviđenih situacija u kojima on aktivno učestvuje.

Priča počinje na večer neposredno pre Uskrsa 1459-e godine, kada on sedi za stolom tokom gozbe a završava se sedmog dana njegovim proglašenjem za viteza. I ova slikovita priča je takođe jedna velika alegorija. Za opis venčanja upotrebljen je stari izraz za "hemijsko", što u ovom slučaju praktično znači "alhemijsko". Alhemijsko sveto venčanje je jedan od mnogih inicijacijskih rituala tokom kojih se kroz izvođenje testova, pročišćavanja, smrti, uskrsnuća i uspenja dostiže viši nivo saznanja. Glavni junak je pozvan da asistira tokom kraljevskog venčanja, pri čemu cela ova alhemijska romansa neverovatno podseća na pojedine delove i događaje opisane u Bibliji.

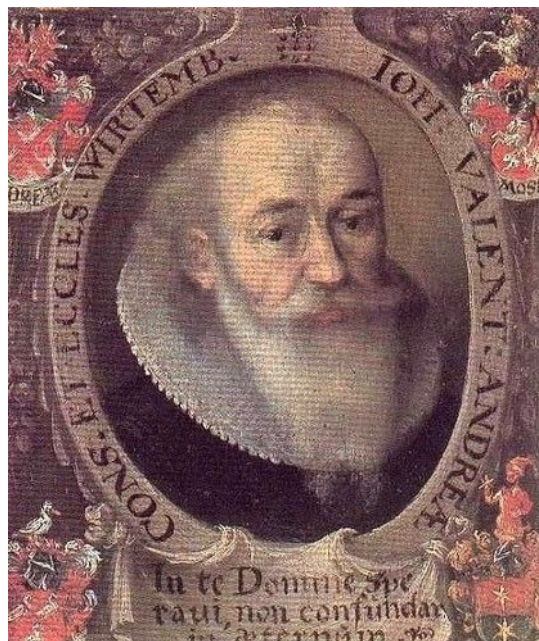
Činjenice i akteri stvarnih događaja

Iako je u vreme pojave rozenkrojcerskih manifesta bilo mnogo nedoumica, danas je kristalno jasno da tada objektivno nije postojala nikakva organizacija koja bi i najmanje ličila na Bratstvo Ružinog Krsta. Ako je ikad postojalo nešto što bi moglo da bar samo podseća na nekakvo bratstvo, onda je to međusobna kompatibilnost mišljenja i prijateljstvo tri briljantna uma toga doba. Povezani ali istovremeno jedinstveni i originalni, sva trojica su živeli u Tibingenu (Tübingen) u južnoj Nemačkoj.

Najstariji među njima bio je doktor Hes (Tobias Hessi), rođen 1568-e godine, zatim Krištof Besel (Kristoff Besseld) i najmlađi ali i najsajjniji um među njima već pomenuti Johan Valentin Andrej (Johannes Valentinus Andreae), rođen 1586-e godine.

Njihov međusobni odnos bio je zapanjujuće blizak, gotovo bratski. Zajednički su prikupili ogromnu količinu znanja vezanog za srednjovekovni misticizam i hermetičku filozofiju. Hes je bio izuzetan poznavalac teologije, Paracelzuseve medicine, matematike, astronomije, astrologije, numerologije i apokaliptičkog simbolizma. Besel je proučavao srednjovekovni misticizam i hermetičku filozofiju. Andrej je poticao iz luteranske porodice, kao mlad odlično obrazovan, studirao je teologiju i bio vrsan poznavalac klasične književnosti. Bio je upoznat sa alhemijom, renesansnim nasleđem, gnosticizmom, neoplatonizmom i aktivno je proučavao radove Đordana Bruna. Istovremeno Andrej je bio izuzetno dobro upućen u duhovno hrišćanstvo i dela Fanka, Shwenkfelda, Weigela i Paracelzusa. Andrej je bio jako nadaren dramaturg, britkog i smelog smisla za humor. "Fama" je prepuna njegove promišljene ironije i prefinjene duhovnosti. Pretpostavlja se da on u praksi zaokružuje ideje trojice idealista i služeći se grandioznom alegorijom poziva svet na reformu celokupnog društva tadašnje zapadne Evrope. Andrej je želeo čovečanstvo nepodeljeno konfesionim razlikama, posvećeno potrazi za istinskim razumevanjem prirode, u svetlosti Božje milosti na temeljima Hristovih reči: "Istina će te učiniti slobodnim!"

Da se radilo o izuzetnoj ličnosti, potvrđuje i činjenica da se njegovo ime našlo na kontraverznom spisku otkrivenom 1960-e godine u Nacionalnoj Biblioteci Francuske. Andrej se na tom spisku vodi kao 17-ti po redu Veliki Majstor Sionskog Priorata, pri čemu je na toj dužnosti od 1637 pa sve do kraja života, 1654-e godine. Na slici dole je jedan od portreta Johana Valentina Andreja.

U svojoj autobiografiji Andrej priznaje da je autor "Hemijskog Venčanja Kristijana Rozenkrojca" ali kasnije celo delo karakteriše kao "ludibrium" odnosno, alegorijsku dramu u sferi politike. U poznijim godinama kao ozbiljan predavač u nekoliko škola, odriče se i alhemije i svrstava je u grupu manje ozbiljnih nauka.

Međutim u vreme njenog objavljivanja niko nije znao da grupa prijatelja oko Andreja stoji iza "Fame". Rukopis "Fame" je dve godine pre štampanja u Kaselu privatnim kanalima distribuiran širom južne Nemačke osobama za koje se pretpostavljalo da će blagonaklono reagovati na njen sadržaj. Odabrane su za tadašnje vreme napredni pojedinci koje je interesovala ne samo nauka već i religija.

Postavlja se pitanje šta to u "Fami" izaziva toliku pažnju i šta se to tako interesantno poručuje čitaocu? Najpre treba imati u vidu da se ona javlja u jednom jako korumpiranom, nasilnom i problemima opterećenom društvu. Mračni srednji vek u kojem vladaju osioni feudalci potpomognuti još okrutnijim jezuitskim inkvizitorima bilo je okruženje u kojem život nije bio nimalo lak. "Fama"

najavljuje početak nove ere u razvoju čovečanstva. Kroz alegoriju ona pruža novu nadu ljudskom rodu i obećava da uskoro dolaze bolji dani. Kao dokaz da tajno bratstvo postoji i da njihov rad daje rezultate, navodi se napredak nauke, koji više ni crkva ne može da omalovaži i potisne. Međutim to nije dovoljno, traži se formiranje šireg fronta i inicira odlučnija akcija. Pozivaju se svi zainteresovani da pridruže i zajednički otpočnu sa reformom društva, i to ne samo u tadašnjoj Nemačkoj, već u celom poznatom svetu.

Jedan od onih koji je odgovorio na poziv, marta 1612 godine, i to javno u štampanom obliku bio je muzičar i teozof Adam Heselmajer (Adam Hasselmayer). Njegov odgovor bio je podstaknut činjenicom da je "Famom" shvatio kao nastavak i dalju elaboraciju ideja jedne od najpoznatijih i najkontraverznijih ličnosti toga doba - doktora Paracelzusa. Iako je Paracelzus umro 70 godina ranije, tek su nakon njegove smrti, kao tempirana bomba odjeknuli naknadno objavljeni radovi iz filozofije i religije. Paracelzusun rad bio je inspirisan hermetičkom tradicijom i zastupao je gnostički pristup poimanju sveta. Osnovne ideje su poznati koncept mikro i makro kosmosa, prisutnost božanske iskre u svakom pojedincu, duh koji čini život praktično zarobljen u gruboj materiji i potencijalna mogućnost sjedinjenja sa kreatorom nakon smrti. Paracelzus nije imao razumevanja za crkvu kao instituciju i verovao je isključivo u unitrašnju crkvu duha. Inspirisan Paracelzusunim idejama Heselmajer tvrdi da čoveku nije potreban tutor da mu kaže gde da ide, šta da radi i o čemu sme da govori. Sledbenici ovog koncepta praktično su koncipirali novu religiju pod imenom "religija istinske svetlosti". Heselmajer se oduševio "Famom Fraternitatis" i u svom odgovoru punom entuzijazma zahvaljuje bratstvu C.R. na misiji da božansku milost učini pristupačnu običnom čoveku. U svojoj fascinaciji "Famom" Heselmajer ide toliko daleko da od vlasti traži dozvolu da krene u južnu Francusku u ekspediciju i potraži grob brata C.R., sledeći instrukcije opisane u "Fami". Po nalogu jezuitskog inkvizitora Hipolita Gvarionijuma (Hippolytum Guarionium), Heselmajer je u jesen 1612-e godine uhapšen i otpremljen na mediteransku galiju da robija, gde je posle pet godina preminuo. Njegova sudbina vrlo plastično ilustruje o kakvim se vremenima radilo.

Na slici dole je ilustracija iz knjige stampane u Nirnbergu 1606-e godine sa likom doktora Paracelzusa (Aureolus Philippus Theophrastus Paracelsus), koji je živeo od 1493 do 1541 godine.

Virus je nepovratno zarazio svet

Rozenkrojcerski pokret je nesumnjivo gnostički pokret. Međutim, sami autori rozenkrojcerskih manifesta nisu bili svesni ove činjenice. Da je neko nakon pojave manifesta imao priliku da to kaže autorima, oni bi najverovatnije to kategorički osporavali.

U to vreme rasprostranjeno mišljenje o gnosticima bilo je utemeljeno na tvrdom stavu crkve koja gnostike vekovima smatra najgorom vrstom jeresi. Crkva gnostike progona i pokušava da iskoreni još od I veka nove ere. Međutim ako se pažljivo analizira rozenkrojcersko učenje, uočavaju se mnogi elementi gnose. Jasno se uočava trag ideja čiji kontinuirani tok kreće sa valentinijanskim gnosticima iz II i III veka nove ere, preko katara, srednjevekovnih alhemičara, dalje preko neoplatonista i renesanse sve do radova Paracelzusa koji se smatra ključnim prethodnikom i neophodnim uslovom za pojavu rozenkrojcerskih manifesta.

Paracelzus je dao veliki doprinos time što je tradicionalne gnostičke ideje uobličio dajući im novu terminologiju. Osavremenjivanje starih ideja korišćenjem novog lingvističkog okvira bio je neophodan preduslov za pojavljivanje Glasa i Ispovesti.

Uticao tri rozenkrojcerska manifesta na intelektualni svet tadašnje Evrope bio je neverovatan. Glas o misterioznom nevidljivom bratstvu infiltrirao se u kolektivnu svest tog doba. To je ličilo na širenje virusa koji je na kraju ušao duboko u društveno tkivo i koji više niko nikada neće moći da iskoreni. Čim se negde završi jedan ciklus euforije i interesovanje smiri, negde drugde sve bukne iz početka. Moglo bi se reći da je virus živ i dan danas. Sve ukazuje na jedan od najboljih marketinških poteza ikada izveden u praksi.

Autori rozenkrojcerskih manifesta su ispravno razmišljali. Smatrali su da ukoliko želiš da promeniš svet najbolji način je da svoju viziju uobličiš u legendu ili mit a zatim stalno spinuješ i podgrevaš misteriju. Tajno društvo je odlična tema koja će uvek iznova i iznova golicati maštu i privlačiti pažnju javnosti. Iako se precizno ne zna ko je rukom napisao "Famu" i "Confessio", pouzdano se zna odakle su rukopisi došli. Na svetlo dana su se pojavili iz ruku prijatelja okupljenih oko Johana Valentina Andreja. Već pomenuta grupa vrsnih intelektualaca iz Tübingena, posmatrala je svet oko sebe i zaključila da treba pokrenuti sveobuhvatne promene i da je krajnje vreme da čovečanstvo otpočne jedan novi ciklus. Svoju viziju i svoj pogled na svet uobličili su pakujući zajedno filozofiju, nauku, umetnost i religiju u jedinstvenu celinu. Kada svaki pojedinac bude počeo da živi u skladu sa njihovom vizijom, počće nova era a sama vizija će doživeti svoju implementaciju u praksi.

Ima zaljubljenika u priču o Bratstvu Ružinog Krsta koji tvrde da je na čuvenom platnu „Čovek u oklopu“, Rembrant naslikao Kristijana Rozenkrojca (slika ispod).

Objavljivanje rozenkrojcerskih manifesta uzбудilo je javnost cele tadašnje Evrope. Jedni su pokušavali da stupe u kontakt sa nevidljivim bratstvom, drugi su napadali i osuđivali manifeste, dok su treći tvrdili da su oni lično predstavnici bratstva. Sa današnje distance prilično je jasno zašto autori nisu ostavili adresu za kontakt. Bili su oprezni i promišljeno su uočili da ni oni sami ne bi bili u stanju da ispune očekivanja čitalaca. Nova era će doći kada je svaki pojedinac bude izgradio sam za sebe. Nemoguće je da to uradi neko drugi za tvoj račun, jer to je proces unutrašnje transformacije. To je izvorno gnostička ideja.

Međutim, realna situacija na terenu je bila jako daleko od okruženja koje bi podstaklo transformaciju pojedinaca i dolazak nove ere. Nadzirali su se sukobi a beda je srozala i ono malo dostojanstva u ljudima. Uskoro je započeo i tridesetogodišnji rat tokom kojeg je opustošena Centralna Evropa u borbi katoličkog juga i protestantskog severa. Katolici su tvrdili da su njihove neprijatelje zapele rozenkrojcerske veštice. Na drugoj strani i protestanti su postali sumnjičavi jer je već bilo jasno da su i oni u praksi jako daleko od uspostavljanja reformisanog društva i potpuno nove crkve koja je bila moto njihove borbe. Institucije protentantske crkve su sve više počinjale da liče na žestoko kritikovane institucije katoličke crkve. Međutim iako je široka podrška i realizacija rozenkrojcerskih ideja u praksi izostala, virus se već raširio Evropom i više niko nije mogao da zaustavi mestimičnu i povremenu implementaciju ideja o nevidljivom bratstvu.

U Francuskoj, Engleskoj, Holandiji pa čak i u Italiji pojedinci i grupe pokušavali su da uspostave društva slična "Bratstvu Ružinog Krsta". Manje-više neuspešna društva, nešto uspešniji univerziteti i škole, blistavi pojedinci i intelektualna elita napajali su se idejama koje su crpli iz manifesta.

Najuspešniji pokušaj praktične restauracije "Bratstva Ružinog Krsta" je osnivanje masonskih loža krajem XVII veka u Škotskoj i Engleskoj. Međutim, veza između rozenkrojcerskih ideja i slobodnog zidarstva je tema koja zahteva poseban prostor i vreme, tako da ćemo o tome drugom prilikom. Na slici ispod je ilustracija „Ruža daje med pčelama“ iz „Summum Bonum“, rada Roberta Flada (Robert Fladd) objavljenog 1629 godine u Engleskoj.

Za one koje je ova priča zainteresovala, a želeli bi da se bliže upoznaju sa izvornim sadržajem "Fame Fraternitatis" i "Confessio Fraternitatis" na našem sajtu nalaze se integralne verzije oba manifesta na engleskom jeziku na adresi: <http://www.mason.org.rs/index.php/sirijus-casopis>

Brat Č.V.
Nemanja, Niš

SVETLOST

Svetlost kao motiv, cilj i simbol jedan je od nekoliko ključnih pojmova masonerije (verovatno i najbitniji među njima) sa kojima se susreću i oni koji o masonskoj ideji poseduju samo površne informacije. Za Svetlošću tragamo, rađanje Lože odvija se uz unošenje Svetlosti, kandidat se u toku inicijacije nalazi u tami. Kao suštinski termin, Svetlost se takođe pojavljuje i u okviru učenja i rituala nekih drugih diskretnih i/ili tajnih organizacija kao što su iluminati ili poklonici kabale.

Jednim delom, ono što ću saopštiti u okviru ovog teksta zasniva se na široko dostupnom, ali ne i bezuslovno pouzdanom internet-materijalu koji se na različite načine bavi masonerijom i tajnim društvima. U procesu izbora izvora i podataka bio sam selektivan u skladu sa kriterijumima zasnovanim na mojoj ličnoj proceni o njihovoj validnosti. Tekst takođe sadrži i neka moja lična zapažanja i stavove, bazirane na sopstvenom doživljaju masonske ideje i profanom iskustvu.

Pojam Svetlosti je od drevnih vremena univerzalno prihvaćen kao izvor svega što je dobro i blagotvorno u prirodi. Sve što postoji oko nas pripada ili Svetlu koje se najčešće povezuje sa Bogom, ili njenom podjednako značajnom antipodu Tami, koja se Svetlosti konstantno suprotstavlja. U drevnim filozofijama, sukob ova dva većito suprotstavljena simbola nalazi se u osnovi svih problema, pitanja i nepoznanica vezanih za razumevanje i spoznaju bilo jedinke, bilo Kosmosa.

Na prvi pogled, (usuđujem se da iskoristim termin „površno“ posmatrano), pojam prosvetljenja odnosi se na intelektualno sazrevanje jedinke koja se nalazila u mentalnoj tami u odnosu na velika pitanja o poreklu samog postojanja, o sudbini, o suštini i svrsi kosmosa. Za ova pitanja zajedničko je to da se Svetlost prostire od pojedinca prema okruženju, dakle ka problemima smeštenim izvan jedinke. Proces usmeren na ovaj način, iako i te kako spada u okvir masonskog učenja, može se naći i izvan njega, kao sastavni deo pojedinih filozofskih pravaca i ideja.

Puno karakterističnije za masoneriju je prosvetljenje usmereno ka samom sebi. Svetlost usmerena ka jedinki (uslovno rečeno ka „unutra“) omogućava povratak čoveka u neukaljan, čist izvor sopstvenog bića. Bez šumova u moralnom i etičkom smislu koji se neizbežno pojavljuju u većoj ili manjoj meri u toku profanog sazrevanja. Naravno, ova dva aspekta su snažno povezana jer prosvetljavanjem, odnosno spoznavanjem okolnog sveta neizbežno spoznajemo i same sebe i obrnuto.

U tekstu koji sledi, detaljnije je opisan aspekt unutrašnjeg prosvetljenja, odnosno duhovnog procesa koji podrazumeva Svetlost usmerenu na jedinku kao takvu. Pri tome su osnovne teze preuzete iz knjige „Počeci Masonerije“, Franka Higinisa.

Čovek, prema drevnoj tradiciji, jedan je od stanovnika Kraljevine Svetlosti koja je dom svih naših praroditelja. Ona je smeštena među zvezdama, nastanjena čistim dušama ljudi načinjenim od svetlosne supstance. Iskušenje i pad čoveka ima veze sa kasnijim dobrovoljnim trgovinama sa silama Tame i mešanjem pozitivnih i negativnih elemenata u okviru Kosmosa. Kao posledica pomešanog uticaja Svetlosti i Tame, čovek je proteran iz Kraljevine Svetlosti na Zemlju (u ovom slučaju ona je negde „između“ dve krajnosti). Na njoj on mora da živi duha zarobljenog u sopstvenom telu. Od tada, čovekova duša traži put za povratak u izgubljenu Svetlost odakle je i potekla. To u najširem smislu podrazumeva i moralni integritet, mudrost i čistoću. Tama je tu da da dušu spreči da se vrati svom korenu i početku, odnosno u čistu Svetlost koja joj po rođenju i pripada. Da je za svagda ugasi i devastira je.

Mi tražimo dakle, čistu, Tamom neokaljanu Svetlost. Istu onu kojoj pripadaju i Mudrost, Snaga i Lepota, koje pomenemo svaki put kada brat Obrednik zapali sveće i prospe Svetlost sa tri stuba u centru hrama. Simbolika pojedinih rituala u Loži (kao što su povez na očima kandidata prilikom inicijacije ili količina svetla u različitim delovima hrama srazmerna pripadajućem stepenu braće smeštene u njima) sada mi je više nego očigledna. A ne zamerite mi na dečijoj radosti njenog otkrivanja.

Napokon, dozvoljavam sebi da u ovaj tekst “prokrijumčaram” i nešto od svojih saznanja iz profanog sveta koje ću pokušati da smestim u okvire simbolike koju sam do sada upoznao. Ako je ovaj pokušaj isuviše hrabar sa moje strane, saznaću to od vas.

Kao što je poznato, svetlost u fizičkom smislu jedna je od retkih pojava u prirodi koja ima dualni karakter. Čestični i talasni. Ovaj model predložen je početkom XX veka i potvrđen u meri u kojoj je to bilo moguće učiniti. Kao takav široko je prihvaćen i primenjivan do danas u okviru kvantne fizike i njoj srodnih naučnih oblasti. Prema toj teoriji, nosioci svetlosti su fotoni, čestice koje imaju masu samo dok se kreću. Kada se ne kreću, fotoni nemaju masu i ne postoje u smislu u kom koristimo reč “postojanje”. Ne utiču na svet oko sebe. Nema ih. Usušujem se (ponavljam, potpuno svestan rizika greške), da napravim analogiju i ustvrdim da čovek koji se ne kreće, odnosno ne traži Svetlost u prethodno opisanom smislu moralne i etičke čistoće, zapravo veoma malo može da utiče na svet oko sebe. Pri tome naravno ne mislim da je traženje Svetlosti ekskluzivno pravo ljudi koji pripadaju masonskoj ideji.

Nadalje, svetlost u fizičkom smislu, što i iz iskustva znamo, svako od nas subjektivno doživljava. Neko vidi sve boje, neko je daltonista, potpuno ili delimično, dok je slep čovek uskraćen za doživljaj prave fizičke svetlosti. Opet ću biti slobodan da izrekнем svoj osećaj da i Masonski pokret

svako od nas doživljava na sebi svojstven način i prateći sopstvene staze traga za zracima čistoće koji čine njegov početak. Do sada nisam osetio da je ta individualnost u suprotnosti sa načelima Masonerije.

Činjenica je takođe da je brzina svetlosti najveća brzina prisutna u Kosmosu. Njoj se teži, ali se ne dostiže. Analogija sa saznavanjem i spoznavanjem mi se sama nameće. Trudeći se da saznamo istinu, stalno joj se približavamo, utoliko brže ukoliko je trud veći, ostajući pri tome potpuno svesni da je kompletnu nikada nećemo spoznati.

Konačno, vidljiva svetlost koja je zapravo elektromagnetni talas, predstavlja izuzetno uzak deo znatno šireg elektromagnetnog spektra kojim dominira opseg nevidljiv ljudskom oku. Ovu simboliku možda već slutite. Rekao bih da je parče stvarnosti koje čovek kao jedinka vidi i razume samo mali deo kosmičke slagalice. Bez ukupne slike, nemoguće je razumeti suštinu i sagledati istinu.

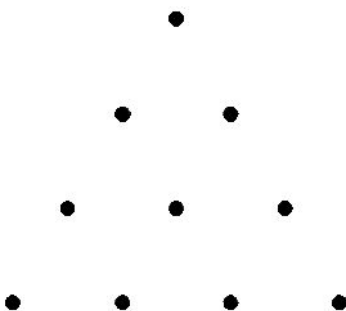
Svetlost sa velikim ili malim "s"? Nisam siguran da je razlika tolika kao što mi je to u prvi mah izgledalo.

Brat N.C.
Slobodan Jovanović, Niš

Simboli slobodnog zidarstva

Simbol je vizuelna ili konceptualna reprezentacija onoga što je nevidljivo i čulno nedokučivo. Oduvek je čovek u nastojanju da se nedokučivom približi pribegavao simboličkoj predstavi psiholoških mehanizama koji ka njemu vode, često racionalno neshvaćenih ali intuitivno proživljenih. Što dublje idemo u prošlost sve bogatiju simbologiju nalazimo. Kod današnjeg čoveka ona je rudimentarna a prevagu odnosi pragmatični razum. Kako nam razum uvek daje samo dokazima uslovljenu sliku realnosti, što će reći nužno partikularnu, naša potreba za integralnim poimanjem Univerzuma i našeg mesta u njemu time je značajno osiromašena. Slobodno zidarstvo je jedan od poslednjih konceptualnih filozofsko-etičkih sistema koji potencira snagu simbola i transformacije ljudskog duha na njima zasnovane.

U otvorenu radionicu (dakle, simbolički u duh otvoren za dalje intelektualno i moralno usavršavanje) učenik traži ulaz, ulazi i verbalno se identifikuje pomoću broja 3. Već ovim se nagoveštava simbolična priroda Kraljevske umetnosti dodeljujući prvom stepenu, umesto broja 1, što bi bilo logično u profanom ustrojstvu, broj 3 kome se od pamtiveka pripisuju magična svojstva. Sve antičke civilizacije pripisuju broju 3 dubok simbolički značaj koji u svesti i načinu mišljenja ljudi ranih civilizacija, na intuitivnom planu, premošćava dualnosti pojavnog sveta ka percepciji večno apstraktne i nedokučive monade.

Jedan od najstarijih indijskih simbola *ćintamani*, predstavljan je pomoću tri tačke u formi temena jednakostraničnog trougla upisanih u krugu i označavao je jedinstvo tela, uma i duha ali i prošlosti, sadašnjosti i budućnosti, rođenja, života i smrti, aludirajući na kosmološku i ontološku cikličnost blisku shvatanju istočnjačkih civilizacija. Sličan simbol nađen je uklesan u stenama u Mongoliji i u

budističkim hramovima na Himalajima. Prvi mogući reprezent cikličnosti je broj tri koji pravi odstup od linearnosti dualnog sveta ka integralnošću i prožimanju svega postojećeg.

Teško bi bilo i približno pobrojati sve bitne trijade u raznim religioznim i metafizičkim konceptima u Kini, Sumeru, Egiptu, antičkoj Grčkoj, među keltskim šamanima, u mitraizmu, zoroastrizmu, judaizmu, kabalizmu, gnosticizmu, alhemiji, u ranom hrišćanstvu i onom kasnijem, zasnovanom na trojnom simvolu vere nakon sabora u Nikeji.

Tri je numerički atribut božanstva u njegovom sveznanju, sveprisustvu i svemoći. Kroz misli, reči i dela data je suma svih ljudskih nastojanja. Najprostija rečenica sastoji se od subjekta, predikta i veznika. Trostepenost komparacije okvira našu spoznaju kvaliteta.

Tri je prvi broj koji tvori geometrijski lik. Dve tačke i linija između njih ne mogu da obuhvate nikakav prostor, da išta zaokruže, da daju bilo šta solidno, bilo kakav gradivni element. Tri daje kub, treću dimenziju punoće, solidnosti, gradnje. Broj tri definiše prav ugao koji mason zauzima svojim stavom simbolišući svoju odanost ideji reda i poretka.

Tri je vrh pitagorejskog tetraktisa čija vršna tačka simbolizuje primordijalni kreativni princip, masonskim jezikom rečeno- Velikog Neimara Svemira. Red sa dve tačke simbolizuje dualnost pojavnog sveta. Sledeći red predstavlja relativni balans dualnosti do uspostavljanja spiritualnog prožimanja. 4 tačke u poslednjem redu predstavljaju savršenstvo i krajnji stepen materijalne kreacije izražen kroz prirodne sile, pojavno ustrojstvo materije i čoveka samog sa svojim atributima razuma, osećanja, strasti i intuicije.

Ne možemo da se otrgnemo osećanju duboke transcendencije i poštovanja masonske istorije i filozofije kada se osvrnemo i na dostignuća savremene nauke koja u objašnjenju fundamentalnih postavki Univerzuma često apostrofiraju broj 3:

- * teorija Velikog praska izvodi izvorni par materije i antimaterije iz tačke, singulariteta;
- * osnovni gradivni elementi atoma su elektron, proton i neutron. Još uvek nedovoljno poznata subatomska organizacija materije se često formuliše trijadama elementarnih čestica. Brojne reakcije anihilacije i fuzije podrazumevaju spajanje dve čestice ili atoma u treću uz oslobađanje energije;
- * postoje 3 primarne boje (plava, žuta i crvena) iz kojih mogu biti izvedene sve ostale, uključujući i belu;
- * celokupni život na planeti Zemlji kodiran je kodonskim tripletima DNK;
- * membranski potencijal ćelije (pa prema tome i sve njene signalne funkcije) određen je konstantnom razmenom 2 jona Na za 1 jon K;

Broj 3 je značajan u filozofskim sistemima Pitagore, Tome Akvinskog, Kanta, Hegela, Karla Popera. Poznata je i Teslina opsesivna privrženost ovom broju.

Tri je simbol prostornosti i arhitektonskih mera gradnje. Kroz trijadu jednog od ulaznih stubova koji simbolizuje snagu, malja koji simbolizuje moralnu čvrstinu i dleta koje simbolizuje odlučnost, započinje se prvi učenički rad na klesanju grubog kamena svoje materijalne prirode.

Svaku regularnu Ložu osvetljavaju 3 Velika Svetla slobodnog zidarstva: Knjiga Zakona-simbol poretka i tradicije, Uglomer - simbol ovozemaljskog principa reda i moralnog ustrojstva i Šestar kao simbol duhovnih stremjenja.

Ukršteni, uglomer i šestar aludiraju na pečat ili zvezdu kralja Solomona. Ovaj znak simbolizuje bipolarnost duha i materije, muškog i ženskog principa i, istovremeno, njihovo prožimanje. U istorijskom smislu on nas podseća na naše prethodnike - vitezove Templare. Crno-beli mozaik poda u hramu podučava nas da se treba izdići iznad obmanjujućih dihotomija pojavnog sveta.

Tri mala svetla slobodnog zidarstva aludiraju na vrline na koje se naš duh mora oslanjati na putu prosvetljenja.

Sama ideja prosvetljenja i traženja svetlosti je veoma bitna u masonskom učenju. Iluminacija duha i intelekta kroz simbolične predstave ima upravo zadatak da prevazilaženjem partikularnosti egoistične egzistencije, određene našom nižom animalnom prirodom (simbolično-u tamu uronuli kandidat pri inicijaciji), postignemo poistovećivanje na ontološkoj ravni našeg mikro sa makrokosmosom. Jednom postignuto i repetitivnim ritualnim i meditativnim naporima uspostavljeno, ono nas oslobađa stega egoistične samoegzistencije manifestovanih pre svega u strahu od smrti. Prosvetljeni duh u svojoj kontemplativnoj sjedinjenosti sa Univerzumom i njegovim kreativnim principom iskazanim kroz ideju o Velikom Arhitekti Univerzuma gubi ovaj osećaj podvojenosti pa samim tim i egzistencijalnog straha. Učeniku se ovo znanje nagoveštava, on se smešta na najmanje osvetljen deo Lože - sever, gde se strpljivo priprema za kasniji ključni čin masonskog rituala u kome ova ideja kulminira.

Konačno, rad se simbolično završava u bratskom lancu pojedinaca koji su u većitoj potrazi za istinom i smislom, nikada ne tvrdeći da ih poseduju. On nas opominje da na putu koji smo izabrali nismo ni prvi ni poslednji i čini punim poštovanja prema braći iz ranijih vremena, ponosa što pripadamo masonskom redu i obavezujućeg osećanja da u tom lancu ne smemo biti slaba karika, radi onih koji dolaze posle nas.

Brat I.S.
Nemanja, Niš